Pe Ciprian Dan Dumea l-am cunoscut în această vară, în urmă cu câteva săptămâni.

Era pe la amiază, o zi aproape banală, neobişnuit de caldă, în care toată suflarea Sighetului căuta umbra zidurilor păstrătoare de răcoare. Aventurându-mă în toropeala străzilor prăfuite, am avut parte de o plăcută surpriză. M-am întâlnit, în „vechea" piaţă de alimente a municipiului nostru, cu fostul meu profesor de limba franceză din şcoala generală, Franţ Dumea, acesta fiind însoţit de fiul său, Ciprian. Revederea după destul de mulţi ani cu profesorul meu, care locuieşte de o bună perioadă de timp în Statele Unite ale Americii, mi-a prilejuit – printre altele - şi schimbul de informaţii care-l priveau pe tânărul Ciprian. Am devenit foarte curios aflând că Ciprian lucrează la Secretariatul General al Parlamentului European (Luxemburg), iar discuţiile amicale ulterioare cu acesta au „condus" la un interviu care demonstrează – dacă mai era nevoie – că avem mulţi sigheteni profesionişti, bine poziţionaţi şi apreciaţi în diverse job-uri din Europa sau din cele mai îndepărtate colţuri de lume.

Ion Mariş (IM): Ciprian mă bucur că ai acceptat să „povesteşti" un pic cu mine, îţi mulţumesc şi te „provoc" la destăinuiri şi... comentarii. Ai avut un traseu „previzibil": absolventul Liceului Dragoş Vodă s-a îndreptat spre Cluj. Ce ai studiat acolo, la sfârşit de secol XX şi ce a rezultat din întâlnirea cu un centru universitar de mare tradiţie?

Ciprian Dan Dumea (CDD): E o plăcere să vă răspund, şi în acelaşi timp să-i laud pe – şi să mă laud cu - cei care m-au ajutat să evoluez în învăţătură. Am avut marea şansă să studiez la Facultatea de Litere din Cluj, secţia de Limbi Moderne Aplicate, sub oblăduirea multor nume mari ale învăţământului clujean – dna Rodica Baconsky, profesoară extraordinar de cultă, distinsă şi rafinată, care a construit prin rigurozitatea dânsei mult pe bazele deja puse de tata şi de dra Diaconescu în domeniul limbii franceze; dl Adrian Radu, care a reuşit să aprofundeze cu noi tainele limbii engleze, spre marea bucurie a mamei mele, care a fost prima şi fantastica mea profesoară din domeniu, şi a dlui Vasile Bornea, cel care cu cinste a reuşit să scoată ce e mai

bun din mine; dl Tudor Ionescu, Dumnezeu să îl odihnească, mare profesor şi mare om, cel care m-a format suficient de bine în interpretariat încât să-mi dau seama că nu e de mine, dl Mihai Zdrenghea, persoana fără de care începutul meu de doctorat ar fi fost sortit eşecului iar limba engleză mai săracă, dl Chiorean, fără de care acum nu aş fi nici pe departe atât de abil cu instrumentele de redactare pe calculator, şi mulţi alţii, prieteni şi dascăli, care fac cinste şcolii clujene. Am avut parte de o formare foarte diversă, dar în acelaşi timp foarte închegată, din punctul meu de vedere perfectă pentru meseria de traducător. Nu am studiat literatură, dar am studiat maeştrii din domeniul economiei, sociologiei sau psihologiei. Nu am studiat matematică, dar am învăţat bazele contabilităţii, economie, management, marketing şi elemente de amenajare a teritoriului, iar laboratorul de informatică de la LMA era practic un unicat atât prin baza materială, cât şi prin formarea care ne era dată în domeniu. Bineînţeles, am studiat limbile franceză şi engleză, la acelaşi nivel – şi anume maxim, până la încheierea facultăţii. De asemenea, am urmat cursurile Masteratului de Terminologie - Traductologie, făcând parte din prima promoţie, bucurându-mă de fiecare clipă petrecută cu colegii şi profesorii de acolo. La doi ani după terminarea masteratului am început studiile doctorale, din păcate întrerupte imediat după terminarea şcolii doctorale, atunci când am ajuns la Luxemburg. Sper că la un moment dat voi reuşi să investesc energia necesară pentru a-l relua şi termina.

IM: Foarte mulţi ani – dacă nu mă înşel – până prin 2005, ai muncit la Cluj. Ce a fost bun, cu ce ai rămas din experienţa clujeană?

CDD: Clujul este unul dintre oraşele foarte apropiate inimii mele – acolo mi-am terminat studiile de L.M.A., acolo am activat ca cercetaş timp de circa nouă ani, acolo am lucrat doi ani ca documentarist la acelaşi departament şi, după cum vă spuneam, acolo mi-am început – şi întrerupt - doctoratul. Am avut timp de mulţi ani şansa să cunosc, în calitate de student şi apoi de dascăl, atât de multe persoane deosebite, care m-au făcut să mă bucur că am ce să transmit mai departe… Clujul e oraşul unde am lucrat ca traducător de filme documentare, ca traducător de legislaţie europeană şi ca terminolog, ocupând unul dintre primele posturi de terminologie înfiinţate în România la ora respectivă de dl profesor Gheorghe Lascu, care de altfel a şi ajuns să conducă Unitatea română de traducere din cadrul Parlamentului European, regăsindu-mă acolo ca traducător. Am rămas cu multe cunoştinţe de specialitate, cu o mulţime de experienţe de viaţă absolut definitorii, inclusiv în domeniul spiritual, cu prieteni extraordinari şi de încredere şi cu un apetit respectabil pentru (*râde*)... covrigi cu sare, langos şi kürtös kalàcs.

IM: Din 2005 ai obţinut un job la Parlamentul European (Secretariatul General). Cum ai reuşit, cum ai ajuns acolo?

CDD: A fost o combinaţie de noroc, de muncă de pregătire şi de experienţă anterioară. În 2005 făceam parte, în calitate de membru fondator, din Asociaţia Traducătorilor din România (www.atr.org.ro). Am aflat de pe internet de un concurs pentru nişte posturi viitoare din UE – am încercat să mă înscriu, dar site-ul era supraaglomerat şi nu am reuşit, aşa că am renunţat, zicându-mi că aşa era să fie. Un pic mai târziu, poate după câteva săptămâni, când deja uitasem de această oportunitate, mi s-a oferit posibilitatea de a asista la Bucureşti la o prezentare publică susţinută de traducători de la instituţiile europene, veniţi pentru a populariza la noi în ţară ideea de a lucra la instituţii. Am fost deosebit de atras de seninătatea şi de siguranţa lor, aşa că am mai făcut o încercare pe site şi de data aceasta am reuşit să mă înscriu. CV-ul meu a convins, la fel şi testul de limbă pe care l-am dat, aşa că am fost angajat temporar de Parlament pentru un an şi jumătate. După un an, ştiam deja că asta doresc să fac în viaţă. Imediat ce a apărut concursul pentru posturi permanente, m-am înscris, împreună cu circa alte 4000 de persoane. Pe listă erau 100 de locuri. Am fost dintre cei care au reuşit, şi încă foarte bine. Concursul a fost greu, având trei probe scrise (unul de cunoştinţe despre UE, două de traducere) şi un interviu.

IM: Cu ce ne „ajută", pe noi românii, Parlamentul European?

CDD: Parlamentul este, prin excelenţă, locul unde populaţia este reprezentată în funcţie de voturile noastre. Prin urmare, cei 32 de deputaţi români continuă să prezinte în faţa Parlamentului European diverse problematici ale populaţiei române (de exemplu dezastrele naturale în cazul cărora militează pentru acordarea de ajutor financiar), să susţină interesele României în cursul modificării şi votării legislaţiei europene (de exemplu cu privire la fondurile europene, facilitarea liberului schimb etc.). Parlamentul are şi o comisie specială pentru petiţii, care răspunde la diversele cereri şi plângeri făcute de cetăţenii Uniunii, printre care cei români, şi/sau sesizează Comisia Europeană cu privire la diverse probleme rezultate din petiţii şi pe care le consideră de competenţa acesteia (de exemplu construcţiile ilegale din cadrul unui sit Natura 2000, instalaţii de depozitare a deşeurilor care nu respectă normele europene etc.). În plus, Parlamentul European ca întreg acţionează ca un garant pentru populaţie că deciziile tehnice luate de Comisia Europeană şi cele politice luate de Consiliul European nu riscă să ignore opinia cetăţeanului (un exemplu recent este faptul că Parlamentul a extins domeniul de

aplicare al textului propus de Comisie privind consumul cărnii de animale clonate, iar opinia consumatorilor a fost trecută în mod explicit, alături de motivele etice, ca unul dintre motivele principale pentru interzicerea consumului şi importului de carne de animale clonate sau de material germinativ de la acestea).

IM: Există diferenţe între politicianul român şi cel european?

CDD: Spre deosebire de unele locuri de muncă, unde de multe ori TREBUIE să faci politică, una dintre părţile frumoase ale muncii în calitate de funcţionar public european este că nu eşti obligat să gândeşti în termeni politici. Vă voi da, însă, un exemplu din Luxemburg, ţara mea departe de ţară – aici sunt votaţi mai mult politicienii decât partidele, şi nu este niciun partid în care să nu găseşti măcar una, două sau trei persoane în care să simţi că merită să-ţi investeşti încrederea (a se vedea Viviane Reding, Jean-Claude Juncker, Claude Turmes şi alţii). Eu cred că această stare de fapt este un bun semn al unui sistem politic sănătos. În ceea ce priveşte deputaţii europeni români, cred că mulţi au ajuns să fie foarte stimaţi în diverse cercuri politice, lucru demonstrat de alegerea a doi români în calitate de vicepreşedinţi ai Parlamentului European în 2014 şi de diversele funcţii politice de conducere avute de deputaţi români în cadrul PE (în special preşedinţi sau vicepreşedinţi de comisie).

IM: Originea românească poate fi un impediment în integrarea pe piaţa europeană a muncii?

CDD: Dat fiind că deţin doar cunoştinţe limitate în domeniu, voi vorbi doar din perspectiva unei persoane angajate la una dintre instituţiile europene. Experienţa mea a fost deosebit de pozitivă în toţi aceşti ani. În primul rând, la concursuri nu m-am simţit niciodată dezavantajat de originea mea, din contră. Toate concursurile sunt deschise tuturor cetăţenilor statelor membre, atâta timp cât eşti potrivit pentru fişa postului (avem o colegă de cetăţenie română care lucrează ca traducător în Unitatea de traducere maghiară, şi alta în Unitatea de traducere franceză, au trebuit „doar” să demonstreze că sunt traducătoare mai bune pe combinaţiile lor de limbi decât multe alte mii de persoane). Instituţiile preferă, de asemenea, să aibă o forţă de

muncă multilingvă şi multiculturală, foarte bine calificată, şi cred că românii posedă din belşug capacitatea de a se adapta lingvistic, cultural şi profesional oriunde în Europa. În Luxemburg, de exemplu, pe autobuse sau în clădirile Parlamentului este la fel de natural să auzi persoane vorbind în limba română ca şi persoane vorbind în maghiară, cehă sau alte limbi. În ceea ce priveşte alte locuri de muncă în Europa, cred că în oraşe e cu atât mai uşor cu cât se cere o calificare mai înaltă şi cu atât mai greu cu cât se cere o calificare mai joasă, poate şi din cauză că sunt mai puţini cei care sunt specializaţi într-un domeniu de vârf.

IM: Cum te simţi tu, un român, în Luxemburg, ţara din care s-au transmis anumite „răutăţi" la adresa României?

CDD: Luxemburgul este o ţară foarte cosmopolită – poate 40% din populaţie e formată din străini, în principal portughezi. Primele luni mi-a fost dificil să mă adaptez, dar am avut o bază solidă de prietenii în cadrul unităţii noastre de traducere. Apoi am început să-mi fac prieteni din multe culturi –Spania, Franţa, Italia, Polonia, Congo etc. etc., şi, dat fiind că am început să cânt în Luxemburg, am ajuns să cunosc mai mulţi luxemburghezi, deosebit de prietenoşi, cu care am ieşit de multe ori, chiar o dată în Spania într-o expediţie memorabilă în Andaluzia. În ceea ce priveşte observaţiile pe care le-au făcut luxemburghezii, de fapt cred că se repetă o poveste ciclică – venirea unor persoane mai sărmane în ţări mai bogate. Vorbind strict din experienţa mea personală, în cazul particular al Luxemburgului, la sosirea mea acolo persoanele care cerşeau pe stradă vorbeau în general luxemburgheza, franceza sau germana, fiind în special oameni care treceau prin momente dificile, avuseseră probleme în viaţă, inclusiv de dependenţă de alcool sau droguri, fuseseră afectaţi mintal sau luaseră în cunoştinţă de cauză decizia de a trăi din mila oamenilor. Mai apoi, au apărut destul de mulţi polonezi, care fie erau în trecere în căutarea unui loc de muncă, fie fugiseră de acasă din motive familiale sau legate de alcool, fie deciseseră să-şi caute norocul altundeva decât în Polonia. Câţiva ani mai târziu, când Polonia a început să redevină o putere economică, polonezii practic au dispărut, apărând în schimb mulţi cerşetori români. Luxemburgul a făcut mai multe cercetări şi, aflând că în multe cazuri era vorba de cerşetorie organizată, a reacţionat dur, deşi în limitele legii. Există discuţii de a aplica mai drastic legea referitoare la libera circulaţie a persoanelor, dar cred că în momentul de faţă problema românilor a fost cumva eclipsată de cea a refugiaţilor din Siria.

IM: Este România percepută ca un elev nesilitor al Uniunii Europene?

CDD: Cred că intrarea României în Schengen (dacă se mai poate întrezări pentru un moment apropiat, acum cu criza refugiaţilor) va fi un semnal foarte pozitiv cu privire la atitudinea Europei şi a statelor sale membre faţă de România. Cred, de asemenea, că este foarte important ca ţara noastră să continue eforturile pe care le depune în domeniul combaterii corupţiei, pentru că acesta este unul dintre cele mai puternice semne cum că echilibrul puterilor în stat dă rezultate şi că anumite carenţe care au fost exprimate public de ceilalţi şefi de stat şi de guvern, ca şi de diversele instituţii europene, au fost abordate.

IM: Ce face un tânăr în Luxemburg? Cum îşi petrece timpul liber?

CDD: Ca în orice capitală, există o mulţime de alegeri, atât de stil de viaţă, cât şi culturale. Personal, în Luxemburg mi-am găsit o pasiune pe care nici nu mi-o cunoşteam pe deplin, şi anume cea a cântatului. Am avut marea şansă de a fi acceptat chiar din primele luni în corul Catedralei din Luxemburg, unde am cântat timp de câţiva ani. Corul era dirijat pe atunci tot de un român, dl Antonio Grosu, care mi-a devenit unul dintre cei mai buni prieteni din Luxemburg. Am avut apoi şansa să cânt în corul românesc creat de Horaţiu Drăgan, un tenor plin de talent nu doar pentru muzică, ci şi pentru dansuri româneşti, precum şi un an într-un cor luxemburghez de la biserica catolică St. Alphonse, cea la care merg aproape zi de zi. În această perioadă, cânt într-un cor de cameră al instituţiilor europene şi, de asemenea, într-un nou cor de cameră foarte mare, semi-profesionist, cu multe persoane extrem de talentate, dirijat tot de Antonio. Continuu în corul românesc, de data aceasta sub bagheta lui Ovidiu şi Adriana Drăgan, persoane cu o sensibilitate deosebită pentru muzică, de la care am învăţat enorm. De asemenea, timp de trei ani am continuat activităţile de cercetăşie la Arlon, în Belgia, cu adulţi şi copii minunaţi, apoi am studiat solfegiul timp de trei ani la Conservatorul din Luxemburg, iar acum m-am apucat de ieşiri cu un grup de LARP (în traducere jocuri de rol live) unde eu şi ceilalţi prieteni, îmbrăcaţi în haine medievale şi cu un set predefinit de abilităţi care de care mai fanteziste, organizăm ieşiri între noi şi cu alţii pentru a avansa poveştile personajelor jucate şi a ne bucura, fiecare, de improvizaţiile celorlalţi. În rest, continuu să citesc enorm şi mă mai joc pe calculator, iar din când în când îmi place să-mi invit prietenii la un karaoke, e foarte distractiv şi o mare bucurie pentru toţi cei care vin. Din câte puteţi vedea, alegerile chiar că nu lipsesc...

IM: Există o comunitate românească relevantă în Luxemburg?

CDD: Sigur! Pe lângă corul românesc „Voci din Carpaţi” pe care l-am menţionat deja, există o formaţie multiculturală de dansuri româneşti, precum şi o asociaţie culturală româno-luxemburgheză denumită Romlux, care organizează diverse evenimente. De asemenea, biserica românească este cu certitudine unul dintre principalii poli de întâlnire sufletească din Luxemburg, iar fiecare dintre unităţile române de traducere din diversele instituţii constituie, în mod natural, comunităţi de români.

IM: Este vizibilă totuşi România, cu partea pozitivă, în Luxemburg?

CDD: Cu siguranţă! Există foarte multe manifestaţii culturale în Marele Ducat, iar reprezentanţii diasporei române din Luxemburg au fost adesea invitaţi să organizeze fie seri culturale române, fie concerte cu muzică românească, fie degustări de mâncare românească. Există şi un magazin românesc (La Băcănie), un bar românesc – sau cel puţin cu management românesc (Coral), un restaurant condus de un foarte bun bucătar român la Remich, iar Ambasada României la Luxemburg organizează periodic concerte cu talente aduse din ţară. De asemenea, cred că cei mai buni ambasadori ai României suntem fiecare dintre noi, românii obişnuiţi, şi aş zice că probabil majoritatea interacţiunilor personale sau interculturale pe care le cunosc sunt pozitive. Omul e om, oriunde ar fi, şi se află printre alţi oameni, care la urma urmei tot oameni sunt şi ei (*râde*).

IM: Din câte ştiu, preferi să te întorci, de câte ori se poate, în general în concedii, acasă la Sighet. Ce mai reprezintă Sighetul pentru tine?

CDD: Adevărul e că mă întorc rar la Sighet. Sighetul e, pentru mine, un loc mitic – locul

copilăriei, locul prieteniilor strânse şi de neuitat, locul primelor acorduri de Guns N'Roses, ABBA şi Elvis Presley, locul şcolii şi al profesorilor care m-au marcat pe viaţă, toţi puternic şi aproape toţi în bine. E definiţia cuvântului „acasă", iar unduirile pădurilor Solovanului sunt balsam pentru suflet. A străbate prea mult acest mister al memoriei i-ar răpi din frumuseţe prin obişnuinţă. A-l ignora e ca şi cum ai ignora o parte din suflet. Încerc, deci, să menţin un echilibru între aceste două extreme, iar în rest să mă bucur de fiecare moment pe care reuşesc să-l trăiesc înapoi aici, împreună cu prietenii şi, mai limitat, cu familia.

IM: Care, cine, cum sunt modelele tale?

CDD: Dat fiind că ştiu atât de multă lume şi că am cunoscut şi cunosc atât de mulţi oameni deosebiţi şi valoroşi, e greu de spus, aduni câte puţin de la toţi pentru ca să creşti permanent… Totuşi, unele persoane sunt uşor de menţionat: părinţii pentru valorile şi viaţa deosebită în familie cu care ne-au hrănit şi continuă să ne hrănească, pe mine şi pe fratele meu; fratele meu, pentru hotărârea cu care îşi urmăreşte ideile şi inima sa, mult mai deschisă decât a mea; Sorin Lazăr, un coleg traducător, pentru spiritul său erudit şi calităţile sale extraordinare de traducător şi de prieten valoros; Antonio Grosu, pentru pasiunea pe care o pune în tot ce face şi pentru spiritul său descurcăreţ, pe care nici nu mă pot imagina că l-aş atinge vreodată; diverşii preoţi şi călugări pe care îi cunosc, în Cluj, la Roma, în Luxemburg sau Clervaux, pentru umilinţa, înţelepciunea, cunoştinţele, evlavia şi trăirea lor. Iar nici o listă de acest gen nu ar fi completă fără Iisus, Mântuitor, leac pentru moarte şi balsam pentru suflet, şi sfânta sa Mamă, pentru abnegaţia şi disponibilitatea sa eternă.

IM: Cum pot demara/construi o carieră tinerii zilelor noastre?

CDD: Mă tem că nu există un secret, şi voi da răspunsul clasic: descoperă ce-ţi place şi e licit şi construieşte-ţi un ţel în jurul acestui fapt; caută alte persoane interesate în ce faci şi sprijiniţi-vă reciproc; căutaţi să fiţi cei mai buni în ce faceţi, deci nu pierdeţi timpul cu lucruri care nu vă aduc mai aproape de ţelul vostru; fie că aveţi sau nu un ţel, să nu vă fie frică să experimentaţi cu activităţi noi şi inedite, atâta timp cât nu vă fac rău; încercaţi voluntariatul,

pentru că vă va face oameni; munciţi mult, inteligent şi bine, dar cu măsură, altfel riscaţi să ardeţi repede şi să vă prăbuşiţi; faceţi sacrificii, dar fără a vă sacrifica familia sau ceea ce e important din voi înşivă. La urma urmei, cel mai important e să fii împlinit şi fericit în viaţă, făcând binele, rămânând împreună cu cei dragi; restul e doar cireaşa de pe tort şi vine în mod natural atunci când toate energiile îţi sunt concentrate nu pentru a deveni cine vor alţii, ci cine eşti.

IM: Crezi că mai sunt şanse să te reîntorci cu munca, jobul, în România?

CDD: Cu rezerve, da. România rămâne ţara mea de baştină, Clujul un oraş extrem de atrăgător, iar Sighetul oraşul meu de suflet. Dat fiind că legăturile de familie nu mă ţin la Luxemburg, mi se pare perfect posibil să mă reîntorc la un moment dat. Totuşi, dacă vorbim de probabilitate, ea mi se pare destul de scăzută, dat fiind că aş căuta să găsesc o slujbă care să fie cel puţin la fel de interesantă ca şi cea de traducător la Parlament, şi care să fie remunerată la un nivel comparabil, iar cel puţin din punct de vedere pur economic acest lucru pare să fie departe în viitor.

IM: Ce-ţi doreşti – în plan personal – pentru viitor?

CDD: Îmi doresc, poate ca majoritatea oamenilor, să trăiesc sănătos şi fericit, până la adânci bătrâneţe, alături de cei dragi, ca în poveşti (*zâmbeşte*). Pe drum, îmi doresc să fac ceea ce mă bucură, ceea ce ajută pe alţii, ceea ce merită. În rest, în afară de familie, nu ştiu ce aş mai putea spune, adevărul e că sunt fericit unde sunt şi cu ce fac, în ciuda unor momente mai vitrege inerente vieţii, şi cred că aş fi mulţumit cu aproape orice îmi dă satisfacţia de a face bine, de a servi şi de a fi apreciat pentru asta.

IM: În viaţă e bine să spunem ce gândim sau ce… trebuie?

CDD: Cred că e bine să spunem ce gândim, dar cum trebuie – asta înseamnă că există în multe cazuri posibilitatea de a spune lucrurilor pe nume sau pe ocolite, dar frumos şi fără a pune interlocutorul sau pe alţii într-o situaţie prea delicată. Nu sunt nici pe departe un expert şi nici măcar un practician suficient de bun, dar cred că merită făcut un efort pentru a îmbunătăţi comunicarea în toate situaţiile, astfel încât mesajul corect (iar asta include „pe cât posibil complet”) să ajungă simplu la urechile interlocutorului, fără a călca peste picioare, reputaţii sau oameni… Ştiu că sună destul de naiv, dar o spun obligat de experienţă, deoarece de fiecare dată când am făcut altfel, inclusiv recent, cineva a suferit, eu fiind invariabil primul afectat.

IM: Mulţumesc pentru amabilitate şi mult succes în ceea ce faci!

CDD: Mulţumesc mult, la fel şi dumneavoastră şi tuturor cititorilor dumneavoastră!

AUTOR: Ion Mariş